

7.5.2010

Dnro 377/4/09

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Erkki Hännikäinen

KYSYMYS SIITÄ OLIKO KATUSUUNNITELMA ASEMAKAAVAN VASTAINEN (seloste)

1

KANTELU

Kantelija arvosteli kirjoituksessaan Hyvinkään kaupungin teknistä lautakuntaa siitä, että asemakaavassa jalankululle ja polkupyöräilylle varatun Pojantie-nimisen kadun, jolla asemakaavamerkinnän pp/t mukaan tontille ajo on sallittu, Polkkatien puoleinen pää on katusuunnitelmassa ja sekä liikennejärjestelyin ja -merkein osoitettu jalankulku- ja polkupyörätieksi ilman mahdollisuutta tontille ajoon. Pojantien Jenkkatien puoleisessa päässä ajoneuvoliikenne on sen sijaan sallittu myös muulle liikenteelle kuin tontille ajoon. Näin ollen koko Pojantie on toteutettu asemakaavan vastaisesti.

Kantelijan mielestä yksittäisen talonrakentajan täytyy voida luottaa asemakaavaan jo alueen ja talonsa suunnitteluvaiheessa. Hänen talonsa autotalli sijoitettiin ahtaalle tonttiosuudelle juuri asemakaavan perusteella siten, että ajo talliin tapahtuisi Polkkatien suunnasta, josta ajo on siis nyt kielletty. Kadun kapeuden takia kääntyminen talliin toisesta suunnasta on hankalaa, koska se vaatii jyrkkää yli 90 asteen käännöstä.

Kantelija kertoi, että joukko Pojantien asukkaita sekä Jenkkatien 1:n asukkaat osoittivat tekniselle lautakunnalle adressin, jossa he vaativat ajoyhteyden avaamista Polkkatien suunnasta. Lautakunta käsitteli adressin aloitteena ja hylkäsi sen. Kantelija valitti päätöksestä hallinto-oikeuteen, joka siirsi asian tekniselle lautakunnalle kuntalain mukaisena oikaisuvaatimuksena käsiteltäväksi. Lautakunta poisti muutoksenhakuohjeen aikaisemmasta päätöksestään ja jätti oikaisuvaatimuksen tutkimatta. Kantelijan mielestä asiassa on kysymys asemakaavan sitovuudesta kuntaa itseään kohtaan, eikä valitustekniikasta. Teknisellä lautakunnalla ei ole perustetta olla muuttamatta nykyistä asemakaavan vastaista liikennejärjestelyä asemakaavan mukaiseksi, vaan sen on noudatettava asemakaavaa ja sallittava ajo Pojantielle molemmista suunnista.

Kantelija pyysi, että oikeusasiamies ottaa kantaa asemakaavan sitovuuteen kuntaa itseään kohtaan ja että hän asian tutkittuaan ohjeistaisi siitä lautakuntaa.

2

SELVITYS

- - -

Tekninen lautakunta on esittänyt selvityksessään muun muassa seuraavan:

"Alueelle on hyväksytty asemakaava (kv 14.1.2001 § 62), jossa asuinalueen läpi kulkeva yhteys Pojantie on osoitettu kevyen liikenteen väyläksi merkinnällä pp/t. Merkintä tarkoittaa, että

kevyen liikenteen väylää voidaan rajoitetusti käyttää tonteille kulkemiseen. Kyseistä merkintää ei käytetä silloin, kun ajoneuvoliikenne sallitaan koko väylällä.

Asemakaavan pohjalta laadittu Pojantien katusuunnitelma on hyväksytty teknisessä lautakunnassa 20.1.2004 § 17.

Rakennuslupa on myönnetty 1.6.2005.

Tekninen lautakunta päätöksessään hylätä aloite 1.4.2008 § 87 katsoi, että aloitteen mukaisen liikennejärjestelyn toiminnallinen perustelu kohdistuu yhden tontin sisäiseen järjestelyyn, joka olisi tullut ottaa huomioon tontin suunnitteluvaiheessa. Ajoneuvoliikenteen salliminen Pojantien päässä olisi ollut asemakaavan vastainen ja liikenneturvallisuutta heikentävä ratkaisu. Alueen muut asukkaat vastustivat aloitteen mukaista liikennejärjestelyä."

Tekninen lautakunta on todennut selvityksessään myös, että aloitteen käsittelyssä sattuneesta virheestä (valitusosoituksen liittäminen päätökseen) ei ole aiheutunut kantelijalle kohtuutonta haittaa, eikä oikeudenmenetyksiä.

- - -

3 RATKAISU

Kantelussa on kysymys siitä, ovatko teknisen lautakunnan 20.1.2004 § 17 hyväksymä katusuunnitelma ja 25.9.2007 § 237 hyväksymä liikenteen ohjaussuunnitelma, jossa Pojantien Polkkatien puoleinen pää on varattu noin 30 metrin matkalta yksinomaan jalankululle ja polkupyöräilylle, asemakaavan vastaisia. Apulaisoikeusasiamies Sakslin tulkitsi kantelukirjoitusta niin, että kantelija ei varsinaisesti kantele aloitteen käsittelyssä sattuneesta virheestä.

Apulaisoikeusasiamies totesi asemakaavan noudattamisesta seuraavan.

Asemakaavan vaikutuksesta kadun rakentamiseen säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 85 §:ssä, että katu on suunniteltava kunnan hyväksymän suunnitelman mukaisesti ja että katu on suunniteltava ja rakennettava siten, että se sopeutuu asemakaavan mukaiseen ympäristöönsä ja täyttää toimivuuden, turvallisuuden ja viihtyisyyden vaatimukset. Muuta laissa ei suoraan säädetä asemakaavan vaikutuksesta kadun suunnitteluun ja rakentamiseen. Selvää kuitenkin on kadun suunnittelu ja rakentaminen ei saa tapahtua asemakaavan vastaisesti.

Asemakaavan mukaisen katualueen käyttötarkoitusta voidaan kuitenkin rajoittaa katusuunnitelmassa ja liikenteen ohjaussuunnitelmassa, jossa päätetään liikennemerkkien ja muiden liikenteen ohjauslaitteiden asettamisesta, jos se ei merkitse olennaista muutosta kaavan keskeisiin suunnitteluperiaatteisiin.

Ympäristöministeriön Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000 -sarjaan kuuluvassa Oppaassa 12 "Kaavamerkinnot", ympäristöministeriö 2003, on todettu (s.143–144) seuraavaa mahdollisuudesta osoittaa katu liikennemerkein tai muilla liikenteen ohjauslaittein erityistarkoituksiin:

"Tieliikennelain (267/81) 52 §:n mukaan yleisesti liikenteelle tarkoitettu katu ja muu asemakaavan mukainen liikenneväylä voidaan liikenteen ohjauslaittein varata kokonaan tai osaksi

liikenteellisiin erityistarkoituksiin. Välttämätön huoltoajo ja muu siihen verrattava liikenne on kuitenkin sallittava tarvittavassa laajuudessa.

Tieliikennelain säännöksen liikenneväylän varaamisesta liikenteellisiin erityistarkoituksiin on katsottava koskevan vain käyttötarkoitukseltaan aikaisemmin tarkemmin määrittelemättömän kadun tai vastaavan liikenneväylän varaamista erityisliikenteelle. Tällainen liikenneväylä voidaan siis liikennemerkillä osoittaa esimerkiksi jalankululle varatuksi kaduksi tai joukkoliikenteelle varatuksi kaduksi. Sellaiset katualueen tyyppin muutokset, joilla on kaavallista merkitystä (esimerkiksi huomattava vaikutus kiinteistöjen käyttöön tai liikennemääriin muilla kaduilla) tulisi kuitenkin aina ratkaista asemakaavan muutoksella. Samoin aina silloin, kun kadun käyttötarkoitus on asemakaavassa määritelty tarkemmin, esimerkiksi osoittamalla se jalankululle ja/tai polkupyöräilylle tai joukkoliikenteelle varatuksi kaduksi, kadun käyttötarkoituksen muuttaminen edellyttää asemakaavan muuttamista."

Pojantie on hyväksytyssä asemakaavassa osoitettu pp/t-merkinnällä jalankululle ja polkupyöräilylle varatuksi kaduksi, jolla tontille ajo on sallittu. Teknisen lautakunnan selvitys huomioon ottaen muutoksella, jolla Pojantien Polkkatien puoleinen pää on muutettu katusuunnitelmalla ja liikenteen ohjauslaittein vain jalankulku- ja polkupyörätieksi, ei ole puututtu kaavan keskeisiin suunnitteluperiaatteisiin, eikä sillä apulaisoikeusasiamiehen mielestä ole ollut sanottavaa kaavallista merkitystä. Muutoksella ei myöskään ole ollut sanottavaa kaavallista merkitystä. Pojantie on edelleen käytettävissä jalankulkuun ja pyöräilyyn sekä tontille ajoon jokaiselle sellaiselle tontille, jolle se on pääsytieksi tarkoitettu. Jos ajoneuvoliikenteen rajoitustarve Pojantien Polkkatien puoleisessa päässä oli riittävästi ollut tiedossa jo asemakaavaa laadittaessa, se olisi kuitenkin ollut perusteltua osoittaa jo asemakaavassa.

Kysymys katusuunnitelman ja liikenteen ohjaussuunnitelman lainmukaisuudesta Pojantien Polkkatien puoleisen pään osalta on jossain määrin tulkinnanvarainen. Edellä esitetyn perusteella ne eivät apulaisoikeusasiamiehen mukaan kuitenkaan ole ainakaan selvästi asemakaavan vastaisia. Tällä apulaisoikeusasiamiehen kannanotolla ei ole sitovasti ratkaistu katusuunnitelman tai liikenteen ohjaussuunnitelman lainmukaisuutta, vaan sitova ratkaisu voidaan saada vain valittamalla katusuunnitelman hyväksymispäätöksestä ja liikenteen ohjaussuunnitelman hyväksymispäätöksestä tehtyyn oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä valitusajan sisällä hallinto-oikeuteen.

Asemakaavan mukaisen katualueen käyttötarkoitusta voidaan siis tietyin edellytyksin rajoittaa katusuunnitelmassa tai liikenteen ohjaussuunnitelmassa. Päinvastoin ei sen sijaan voida tehdä. Esimerkiksi jalankululle ja polkupyöräilylle merkinnällä pp asemakaavassa varattua katu-alueetta ei voida osoittaa ajoneuvoliikenteen kaduksi, vaan se edellyttää asemakaavan muutosta.

Pojantien Jenkkatien puoleisen pään liikennejärjestely näyttää ainakin kantelun tekemisen aikaan olleen asemakaavan vastainen, koska se oli normaali ajoneuvoliikenteen katu. Käytettävissä olevan selvityksen mukaan sitä ei ole liikennemerkein osoitettu jalankulku- ja polkupyörätieksi, eikä ajoneuvoliikennettä ole mitenkään rajoitettu ainoastaan tontille ajoon. Asia on tältä osin apulaisoikeusasiamiehen mielestä menetelty virheellisesti. Pavinmäenkadun ja Jenkkatien risteyksessä on tosin umpikatua osoittava liikennemerkki, mikä auttaa siihen, ettei liikenne turhaan harhaudu Pojantielle.

- - -

Apulaisoikeusasiamies saattoi edellä esittämänsä käsitykset Teknisen lautakunnan ja kaupungininsinöörin tietoon lähettämällä lautakunnalle ja kaupungininsinöörille jäljennöksen ratkaisustaan.